

TALVIPESÄN SUOJASSA

Karhun kokoiselle petoeläimelle pohjoinen talvi muodostaa lähes ylikäymättömän ongelman. Sen turkki on kyllä riittävän paksu pitämään pakkasen loitolla, pulmana on ravinnon riittämättömyys. Karhu ei kykene sulattamaan talven tarjoamaa puisevaa kasviravintoa, eikä saalistamaan riittävästi liharuokaa. Sen ainoaksi mahdollisuudeksi jää viettää luminen aika passiivisena unessa.

Karhun talvilepo on syvää unta, jossa aineenvaihdunta laskee, sydämen lyöntitiheys ja hengitys harvenevat. Myös ruumiinlämpö putoaa viitisen astetta. Tämä vähentää merkittävästi energiankulutusta, joten karhu kykenee torkkumaan jopa seitsemän kuukautta kesällä kerätyn vararavinnon turvin. Talviunen aikana se ei syö eikä juo mitään, ei myöskään ulosta. Tarvitsemansa nesteen se saa rasvan palamisen sivutuotteena. Suoritus on vaativa, eläimen paino voi pudota sen aikana jopa viidenneksen.

Karhu alkaa valmistautua seuraavaan talveen oikeastaan heti pesästä noustuaan. Ensin on syötävä takaisin menetetyt kilot, sitten hankittava rasvaa tuleviin tarpeisiin. Useimmat yksilöt saavuttavat tarvittavan painon syyskuun aikana, nuoret ja vanhukset yleensä muita myöhemmin. Silloin on aika katsella pesän paikkaa. Se kaivetaan hylättyyn muurahaiskekkoon tai kuivaan hiekkarinteeseen. Joskus harvoin karhu kömpii vanhaan, jo käytettyyn onkaloon. Leposijaksi saattaa kelvata myös kallionkolo tai pelkkä tiheäoksaisen helmakuusen alunen.

Paikan valittuaan, karhu varmistaa sen rauhallisuuden viikon tai parin tarkkailulla. Jos kaikki on kunnossa, karhu petaa itselleen petin sammalista ja kuivista kasveista. Sitten se paneutuu makuulle ja antaa unen tulla. Vaikka uni on syvää, se ei ole yhtenäistä. Karhu heräilee välillä, on tietoinen ympäristönsä tapahtumista ja voi häiriön sattuessa jättää pesänsä jopa keskitalvella.

Aikuiset uroskarhut lähtevät pesästä joskus jo maaliskuun viimeisinä päivinä, mutta useimpina keväänä herääminen tapahtuu huhtikuulla. Keväthangille noustuaan karhu on unentokkurainen ja viettää vähintään viikon päivät talvipesän välittömässä läheisyydessä. Se petaa lumelle makuualustoja puista katkomistaan oksista, torkkuu auringossa ja lepäilee.

Myös ruokahalun herääminen on hidasta. Rasvavarastoja on jäljellä vielä sen verran, ettei ravinnon hankintaan ole välitöntä tarvetta. Karhu päkistää suolestaan pihkatapin, joka on muodostunut suoliston seinämistä talvilevon aikana irronneesta nukasta. Ensimmäisen aterian virkaa tekevät useimmiten kevään herättämät muurahaiset, ylivuotiset karpalot ja suullinen kuusenhavuja, joiden hapot houkuttelevat vatsan pikku hiljaa toimintaan.

Synnyttämään valmistautuva karhunaaras varustautuu talveen muita huolellisemmin. Se kaivaa tilavan pesän, joka on hyvin eristetty suhteellisen tasaisen lämpötilan takaamiseksi. Loppukesän ja syksyn kuluessa naaraan on myös kerättävä ihonsa alle tavallista tukevampi rasvakerros. Sen on riitettävä omien elintoimintojen ylläpidon ohella runsaan kolmen kuukauden maidontuotantoon. Mikäli vararavintoa ei levolle asettuessa ole tarpeeksi, ei

munasolu kiinnity, sikiö ei kehity eikä synnytystä tapahdu.

Karhu synnyttää keskellä talvea, yleensä tammikuun pakkasilla. Koska hedelmöittynyt ja jonkin kerran jakautunut munasolu kiinnittyy kohdun seinämään vasta loppusyksyllä, tulee kantoajaksi vain muutama kuukausi. Näin pennut ovat varsin pieniä - vaaksan mittaisia ja korkeintaan puolen kilon painoisia.

Hennon karvanukan peittämät pennut ovat sekä sokeita että kuuroja. Ne tarkenevat pesän tasaisissa lämpöoloissa ja osaavat vaistonvaraisesti hakeutua emon nisille imemään. Ne kehittyvät nopeasti rasvaisen maidon voimalla ja avaavat silmänsä jo parin viikon ikäisinä. Toukokuun alkuun mennessä, jolloin synnyttäneet naaraat jättävät karhuista viimeisinä pesänsä, pennut ovat ehtineet kymmenkertaistaa painonsa. Ne ovat terhakkaita, pienen pystykorvan kokoisia ja kykenevät seuraamaan emoaan vaikeassakin maastossa reippaasti kulkien.